

S O K F É L E,

14. Szám. Béts. Februárius 18-dikán. 1834

Emlékeztető Jegyzetek.

F e b r u á r i u s.

15 Febr. — 1755 † Montesquieu. — 1806. A' Frantziák elfoglalják Nápolyt Bonaparte Jó'sef alatt.

16 Febr. — 1497 szül. Melancton, Luther barátja. — 1727 szül. Leydában Jacquin az austriai Linné. — 1807. Ütközet Ostrolenkánál. (Essen és Gassan.)

17 Febr. — 1673 † Moliére frantzia író. — 1425. Sigmund Királyunk viszszaadja Hornsteinban Fridrik austriai hertzegnek az elfoglalt tartományokat. — 1788 szül. Némethi Tóth László Kis Tokayban. Életét nézd Toldy Handbuch der ungar. Poesie. — 1810. Az egyházi birodalom felosztatik két departementra. Róma Frantziaország második városa.

18 Febr. — 1717 szül. Posonyban Oeser Fridrik a' Lipcsei művész académiának igazgatója. — 1801. Fegyverszünet Frantziaország 's Nápoly közt. — 1546 † Luther, négy nap után eltemetik.

A' Karátsony nevezetről.

Némelly Magyar szószövkök (Philologusok) a' karátsony nevezetet a' latin - carnatio - tól minő balúl és alaptalanúl származtatják, az a' következőkből világos: Krisztus Urunk születése napját (karátsonnak) nem tsak a' Magyarok, hanem rész szerént a' Tótok, de főképpen az Oroszok és Oláhok szintúgy annak nevezik; valamint az aztat meg előző napon avagy is Karátsony estvéjén kerek lyukas kalátsokat sütnek, a' mellyeknek nagyobbikát karacsomnak, = kracsunnak, = krecsunnak nevezik, és azt különös szertartással egy szénával 's abrosszal be takart asztalra helyezettvén, tsak Vizkereszt estvéjén emésztik meg, az apróbbakat azomban karátsony estvéjén Koledásoknak

Toldalék a' M. Kurirhoz.

ki osztogatván. Mivel pedig ezen Kolédák nem egyebek mint a' Római Calendák, így a' Karátsony is, a' mellynek tiszteletére hajdan azok énekeltek, Római Mithológiából vett Istenség lehet, a' mellyet az Oroszok és Oláhok a' krecsáti, — kricsáti, — krekunnak, krikunnak, — az az: viszhangnak; a' mi a' Római Echo-val igen meg egyez; és a' kinek tiszteletére hajdan *Calendae Decembris* valának meg határozva; a' mi annál inkább bizonyos, mivel mind az Oroszoknál, mind pedig az Oláhoknál még több illetén, avagy is a' Mithológiából vett ünnepléseknek, maiglan is sok nyomai vagynak; így p. o. virág vasárnapot = tzvietna nedelja, = dominica florilornak nem egyébért nevezik, hanem hogy azt ők valaha Flóra istenaszszony tiszteletére ünneplették; a' pünkösdot pediglen: Russalie, Rosalie, vagy festum rosarum, = rózsák ünnepének nemcsak nevezik, hanem ekkor házaikat, udvaraikat, és templomaikat zöld ágakkal, mezei virágokkal és jó illatú füvekkel szokták fel ékesíteni. — Vannak ezen nemzeteknél ezeken kívül még számosb és általjában a' Római Mithológiából vett istenségek; úgy mint a' Tótoknál és Oroszoknál: perun, = jupiter, pán = a' pásztorok - ura - istene, pek = pekun = pluto — pokol ura, opir, csernoknizsnik = garbantzás deák, podzorkun, = pozorkun, = pozorkánja, = aruspex, = boszorkány, czur, mara, penja, dolja, — nedolja 's a' t. Az Oláhoknál pedig még a' heti napok is illetén istenségtől veszik nevezeteket, így: Dies Lunae, = Lunj, Martis, = Marcz, Mercurii, = Mjerkur, Jovis = Dzsoj, Veneris, = Vinjer és az ahhoz tartozandó szokások és ünneplések, a' mellyek alkalmával sok kolákat és lákot, = jó lakot szoktak megemészteni; a' mellyeket is egyenként Sulzernek Moldava, Oláh és Bessarabia Országok történeteinek második kötetében az abbéli

szokásoknak „Kantimir“ szerént való leírásában hő-
vebben lehet látni és olvasni. Az előbbennieknél fogva
tehát, a' karátsony olly formán, valamint a' Görög
pentecostes-től a' pünkösöd nevezet, a' Magyarokra
annál inkább átmehetett; minthogy ők az incarnatiót,
avagy Krisztus Urunk testesülését, tsak a' keresztény
hit meg esmérése' és felvétele', a' karátsonyt pediglen
mindjárt az Oláhokkal és Oroszokkal való öszveke-
veredések után esmérhették meg.

A' Tántz siker.

Mindennek megárt a' soka.

A' lágy örömök tsapongó karjain gondtalan éltek
a' fársáng nyájas napjait két szerelmesek. Naponként
egyik öröm a' másikat űzte, 's vonzó ketseivel min-
denfelé ragadta fiatal, 's tapasztalatlan érzelgéseiket;
's bár lankadt tagjaik fáradtan remegének is a' éjjeli
sok mulatság után: mégis megveték a' nyugalom' édes
ajánlkozásait, 's az új vigság körébe elegyedtek.

A' fársáng három utolsó napjaiban, mellyben fél-
vén nem sokára következő végétől, kiki iparkodik bár
vesztével is minden pertznek örömeit használni, tör-
tént: hogy a' Kedvesek egy közös mulatságban öszve
kerülének. A' leány kinek egész gyönyör volta báj
erővel fordíta maga után minden szemet, egy volt a'
leg kellemetesebb teremtések közül, minden mozdú-
lata igézet, minden tekintete jutalom, minden szava
boldogság, mennyterjesztő kegy, irgalom, 's szerentse
nyújtó báj vala egész alkatása. — Büszke léptekkel,
mint királynéja a' szép társaságnak lépdelt a' deli, 's
fennyen tartott magában is érzett pehely könnyűségé-
vel, 's majd ingerlő kellemeivel, majd enyelgő kész-
tetéseivel gerjeszté kedvesét azon próbára, hogy val-

jon képes volna e' harmad magával őt, bár a' fársáng végén mind a' három éjjel tartson is a' multság annyira kifárasztani, hogy egészen meg elégedvén senkivel tovább tántzra ne keljen? — Az Ifjú részint a' szépségnek hódoltából, részint elragadtatásból kész a' gondatlan próbára. — Észre vetetlenül vége az első éjnek.

Alig pihenvén a' következő nap fényénél, óhajtván várak az új nyughatatlanságot, melly idején be is következett, kettőzött indulattal lejtének most a' versenyzők, de bár minden lépés használva volt is: a' deli leányt gyengék voltak az Ifjak meg alázni, győztes gúnyal tűnt el szállására, új ingert hintvén kellemeivel.

Ébren szunnyadozva őrizték a' már már enyésző fársáng utolsó napját, 's még ki sem jőzanodva a' kábitó mánornak szenderítéseiből újonnan mintegy kötelességből a' gondatlan vígalomnak eredtek; 's mivel az Egyházi szertartás szerint csak félj nyújt engedelmet a' dobzódásra; minden kitelhető pillantatot a' fogadás, és próba leg szorosabb tellyesítésére fordítani el nem múltak. A' leány felséges kellemeiben tündökölvén, gúny mosollyal integette a' kedves Ifjúnak, 's mélyen érthetőleg tudtára pillantá, hogy szégyenüljön elérhetetlen tzelja felett. — Az ifjú kiemelve valójából sürgetve ösztönözi társait, — mindent elkövetnek ezek a' lehetőségig, — minden vonás, minden pertz öleltek, — minden hasztalan, — az éjfélen jelen van, oszlik a' társaság, 's a' diadalmas leányzó katzagva fejlük ki versenyt veszttett társainak bútsúzó sorából.

Oda a' farsang! oda az örömek! sohajtozva álmódják vissza a' tündér órákat, 's rekedt fohászsal ásítják vissza az el mult mennyei tüneményeket, bánat, és vágy közt képzelegnek a' voltra, és jövendőre.

Néhány hét múla így. — Az ifjú tele vágygyal

óhajtja látni kedvesét, kiről azolta leg kevesebb hirt is nyerhetni nem volt szerentséje, bár rettege a' szemrehányásoktól, szebb indulatja győz, lovat nyergeltet, 's szerelme szárnyain iramlík földi angyalához, 's gyorsan haladván jöllehet távolra volt is, kevés idő alatt az udvaron terem.

Egy rémitő tsontváz tsoszog elejbe a' lóról leszáltakor; kopasz fő, be horpadt artzok, gödör szemek, vékony sárgakék ajkak, kinülő fogak, lefonnyadt áll, beesett hörgő mellj, sovány bőrtsont karok, elnyomorult aszott tagok, mint megannyi halálház borzástványai iszonyodásra meresztik, midőn sziszegve őt imigyen szólítja: „Ösmer e' engem kedves Ifju?“ — Az ifjú rémültében nem igen figyelve reá, lovat fékre köti, 's be suhan a' szoba ajtón, üdvözli a' szülöket, — vizsgán keresi a' deli Leányt a' kihez ennyire vonzá szerelme, de hasztalan, ő nem tűnik elő, Végre kérdezősködik eránta, — éppen nyílik az ajtó, 's a' szerentsétlen atya reá mutat, jajdulva: „Ihol úgymond az Úr gyermeki bohóságának áldozatja.“ — Öszve rogy az ifjú rémültében — a' többiek sírának. — Ő volt valóban az irtóztató! ő ama tsontváz! — ama rémitő borzadály! — Ama hajdani tündér, ama varázsló báj-kets Angyal!

Kevéssel a' fársángi napok után meg lépék gondatlan tettének következesi a' gyönyörű leányzót, — meg betegedék, — lassanként elhullának ketses rózsái, halovány szín önté el bájtele artzait, elfogytak domború kellemei, a' fonnyadás orvosolhatatlan nyavalyájának prédájává vált, 's mi több hangja örökre elnémult, épen utolsó tsekély erejét öszve szedvén a' jótévő napnak sugáraiban egy remény sugárt keresvén támolgott, midőn a' lovag Ifjú, egyetlen kedvese, érkezett, de ki őtet megésmérni nem volt képes. —

Most midőn e' borzasztó jelenet előtte feltűnik, bódulva omlik a' Szülők lábaihoz, ezer botosánatot jajgat, — 's midőn érzékenységeiből fel eszmél, — ki rohan — 's fájdalmas zokogás közt hagyja el örökre a' szerentsétlent.

Márfy.

Közhasznú Jegyzetek.

A' jobb ember maga valójában az örömet leg kellemetesebben jó tselekedetek gyakorlása után érzi.

Az ember inkább szégyenli valamely nyelv, mint gondolatbéli hibáját, inkább egy grammatikai, mint erköltsi, vagy logikai botlását, valamint inkább testi, mint lelki hiányját, tulajdonképpen pedig azért: mivel az első nemű hibák nem ön kényünk, az utóbbiakat ellenben, amannak engedő tulajdonával bírván, könnyen változtathatjuk.

Az ember, valamint a' szín jádzó is csak el távozások után nyernek tapsot.

A' ki ön szívébe eszmélettel be tekint, a' mennyet, de a' poklot is fel találja abban. Oly szeretetet, melly magán kívül is mindent léteztetni, olly ön kedvellést, melly magán kívül mindent semmivé tenni kíván. Jó-ságot, melly mindeneknek hódol, ön haszon vágyat, melly mindenek felett uralkodni óhajt.

Az embert ismerni, — lelke a' társalkodásnak.

Nyilait a' sors sűrűbben szórja szívünkre, mint fejünkre.

Az artz minái igen gyakran hasonlók a' puska poros minákhoz, pusztító romlást nem gyanítatva, veszélyt fedeznek szelid szellemet ábrázló külsőjük által.

A' világ ámitó játéka, a' találós meséknek, és a' ki szerentsés óhajt lenni, annak a' szerentsén, és rajtok fentebb kell emelkednie.

Születésekor minden embernek kebelében van zárva ez élet tarka lotteriájának egy sors tzedulája, ön ereje határozza meg ennek értékét, és ugyan ezen erőnek ki fejtődött nemesedése a' nyereséget.

Teljesítésében annak, a' mit tenni kell, nints lehetetlenség, és a' ki azt álitja, hogy nem teheti, jele, hogy tenni nem akarja.

Az úgy nevezett nagy emberek hasonlók a' pasztéll festésekhez, közletről tekintve tsökken színek elevensége.

Emelkedett diszben létez azon vénség, melynek lelkes belsöje, külsö kép mutatás nélkül tündököltetheti magát.

Mint egy, a' martzangló viszányait rom nélkül ki állott szikla szirt, oly rendületlen a' nyugodt belsö feddhetetlenség az emberi alatonkodás, és sors-zivatari ellen.

Mi teszi maga való tulajdonába az atheismust? Felelet: a' kétségbe esés.

Keble belsöjében egy derék férjfiú sem engedi halhatatlanság hiedelmét eltsüggedni.

A' ki leg sűrűbben emlegeti, magasztalja, pompázva hirdeti az Igazság boldogító szentségét; az belsöjében leg kevesebb ragaszkodással hajlik annak gyakorlásához.

Mennél egy szerűbb, 's tisztább volt hajdan valamely Religio, annál inkább gyarapodott az által az

emberiség boldogítása 's méltósága. Ez igaziban próba köve a' külömbféle Religiok mythológiájának.

Egyedül az erköltsében nemesen ki mivelődött ember az, ki tökéletesen szabad.

Az igazhoz ragaszkodó hívség, és el nem tsüggedő állhatatosság lelke az erénynek.

Az emberiség történeteinek év könyvében, a' szívre, 's elmére nézve, egy szakasz sem oktatóbb a' megbotlások, és tévelygések jegyzeténél.

Az erénynek sokkal inkább tulajdona önségit jutalmazni, mint a' boldogságban divatló bűnnek magát fenyíteni. Ennek következésébe minden derék ember sorsa viszonyai közt is forróbban öleli az erényt, mint az elaljasodott szerentséje kellenjeiben törekednék ahhoz térve, ezen meg térésben fel találni a' való boldogságot.

Minden győzedelmek felett leg ditsőbb a' megengesztelődés.

A' szerentse vadon tsattogásu szárnyokon repülve halad előlünk, tsak az erény, 's az igaznak valója maradandó.

C s e r e y.

R e j t e t t s z ó.

Végem földbe kapál, mig előm rövidítve időkor
 Nem teg-nem holnap, mindenik évszakasz ez
 Bön dadagó szárnyas mind; ám de ha emberí név Ő
 Hunnia hol van a' Nagy? mássa kinek soha lesz.
